

Praktijkonderzoek verhoogt het succes van bijvoeding in het kraamhok

Alles draait om **voeropname**

Bijvoeding van biggen is in opmars. Met vaak dure producten, terwijl er een melkpoederberg is. Denkavit test de vertering van haar biggenvoerders op het eigen onderzoekscentrum. „Niet alleen opname en smakelijkheid telt, maar ook wat de biggen ermee doen. Niet alleen de top, maar ook het ondereind.”

“Het ideaalplaatje van bijvoeren is maatwerk per toom of zelfs per big, maar dat is eenvoudigweg nog niet mogelijk”, zegt Jan Pijnenburg van DLV.

Al tientallen jaren worden biggen bijgevoerd in het kraamhok. Maar pas sinds een aantal jaren schieten de speciaalvoerders, vloeibaar en in korrelvorm, als paddenstoelen uit de grond. Automatisch verstrekken is ook in opkomst, nu de goede verdiensten de varkenshouder bewegen om te investeren in arbeidsbesparing. De producten die worden gevoerd zijn te onderscheiden in prijs en samenstelling.

Melkpoederberg

De voersamenstelling verandert als de biggen ouder worden. Hoe precies, dat is het geheim van de smid. De een vestigt de aandacht op de toepassing van vismeel en bloedplasma, de ander benadrukt het productieproces, een derde benadrukt de smakelijkheid en een vierde onderscheidt zich met de inzet van CCM in het biggenvoer. Ook het aminozurenpatroon en de daarmee samenhangende verhouding tussen plantaardig eiwit en eiwit afkomstig van koemelk, verklaart sommige verschillen in prijs en voederwaarde. Aardappelleiwit dat wordt samengesteld uit zetmeelaardappels is een nieuwe trend. De duurste biggenvoerders kosten bijna 4 euro per kilo, terwijl weipoeder op de zuivelmarkt amper een vijfde deel van dat bedrag waard is; afhankelijk van

de soort. Bovendien is de boterberg op de zuivelmarkt de laatste jaren veranderd in een melkpoederberg vanwege de opkoop van de Europese Unie, toen de melkprijs naar 25 cent per liter was gezakt. Maar een goede biggenmelk/biggenvoer-samenstelling bestaat maar voor een beperkt deel uit weipoeder. Uiteraard zijn de andere grondstoffen die onderdeel uitmaken van de voeders, de reden waarom de prijs niet 1-op-1 gerelateerd kan worden aan de zuivelgrondstoffen. Wanneer goedkopere bronnen gevonden worden betekent dit lagere prijzen voor de eindgebruiker, legt fabrikant Denkvit uit.

Kwart meer voeropname

Denkvit is één van de bedrijven die het meeste investeert in de ontwikkeling van biggenvoerders. Vorig jaar opende de fabrikant van jongdiervoeders op het hoofdkantoor in Voorthuizen een nieuwe onderzoekslocatie. In twee afdelingen van elk 36 vrijloopkraamhokken worden producten die in ontwikkeling zijn getest met drie verschillende systemen van doseren: handmatig, met cups en automatisch met het Nutrix-systeem. In een aparte afdeling met verteringskooien kan Denkvit na spenen, mest en urine apart opvangen bij biggen. Zo kan de verteringscoëfficiënt van het biggenvoer bepaald worden.

Met dit type onderzoek onderscheidt Denkvit zich van andere voederfabrikanten. Zeugen worden individueel computergestuurd gevoerd waardoor de dagelijkse voeropname per zeug gemakkelijk bijgehouden kan worden op de computer. „Voor varkenshouders is dit een forse investering, waarbij gekeken moet worden naar het rendement dat behaald kan worden”, aldus Kees van Ramshorst, sales manager bij Denkvit. Dankzij deze voerstations en de nieuwe vrijloopkraamhokken die de zeug een optimaal klimaat bieden, is de voeropname met een kwart gestegen. Dat blijkt als de cijfers van de oude onderzoekslocatie worden vergeleken met de voeropnamecijfers in het nieuwe onderzoekscentrum.

Weipoeder-variatie

„Door de opzet van het onderzoekscentrum kunnen veehouders geadviseerd worden in de keuze voor verschillende (voer)systemen”, legt Van Ramshorst uit in de vergadering tussen de beide kraamafdelingen in het onderzoekscentrum. „Alles draait om voeropname en bigvitaliteit”, vult colleganutritionist Merijn Veldkamp aan. In de eerste levensfase van de pasgeboren big is het onderzoek gericht op het aanleren van het vreten. In de tweede fase staat verhogen ►

‘Optimum verschilt per bedrijf’

Dat zegt Jan Pijnenburg, Adviseur Intensief van DLV Advies. Hij vervolgt: „Het ideaalplaatje is maatwerk per toom of zelfs per big, maar de voersamenstelling per big variëren is eenvoudigweg (nog) niet mogelijk. In onze advisering zoeken we daarom naar een optimum per bedrijf. Daarbij houden we rekening met genetica, speenleeftijd, voersysteem, huisvesting, gezondheidsniveau en zeker ook met de melkrijkheid van de zeug. Een kritische blik op al deze factoren kan een voorspelling geven van het slagen van een bepaald voer en/of voersysteem. Een oplossing voor alle bedrijven is er niet. Dat ligt voor de hand.”

‘Pas op voor luxe consumptie’

Jan van Agt van v8voerdadvies wijst op het belang van de relatie tussen melkopname en vastvoeropname. „Bij pas gespeende biggen is de mestconsistentie veelzeggend. Vaak worden zeugen gevoerd voor een hoge melkgift. Biggen worden bijgevoerd met een hoogwaardige prestartar. Maar deze combinatie zorgt vaak voor een te luxe nutriëntaanbod en is daarmee te belastend voor de biggen. Tips: Bepaal de voergift van de zeug en de samenstelling op basis van aantal zogende biggen. Zorg dat de bijvoeding voor de biggen aan het einde van de zoogperiode aansluit bij de verteringscapaciteit en de samenstelling van het speenvoer.”

van de voeropname centraal, waarbij de smakelijkheid van het voer een voorname rol speelt. Denkavit heeft door de jarenlange ervaring in melkvervangers voor jonge dieren goed zicht op de zuivelstromen. Veldkamp: „Weipoeder is een belangrijke component maar de variatie is groot. Onder andere het asgehalte van weipoeder bepaalt de kwaliteit.” In tegenstelling tot sommige andere producenten van biggenvoerders verwerkt Denkavit geen vismeel in het biggenvoer. Dit om versleping van vismeel naar andere voeders te voorkomen.

Van vet naar eiwit

In de vrijloopkraamhokken zijn de biggen-nesten voorzien van sensoren die het klimaat meten. De temperatuur in de kraamafdeling kan geoptimaliseerd worden voor de zeug op een temperatuur van 18 tot 20 graden Celsius (de eerste twee dagen na het werpen uitgezonderd). Want de nesten in de kraamhokken die voorzien zijn van temperatuursensoren, zorgen ervoor dat de biggen op temperatuur blijven. Zo blijft het klimaat voor de zeug aangenaam en blijven de energiekosten beperkt. In het tweede deel van de levensfase van de biggen bij de zeug verschuift de aandacht bij de samenstelling van het voer van vet naar eiwit. Niet het aantal biggen per zeug is beperkend, maar de kwaliteit van de opfok. Dat wordt bepaald

door de voeropname van de lacterende zeug en door de kwaliteit van de bijvoeding van de biggen. „Het is niet alleen belangrijk dat de producten door de biggen goed worden opgenomen. Ook van belang is wat er vervolgens mee gebeurt. Wordt het goed verteerd? Dat krijgt zeker aandacht bij de voerontwikkeling van Denkavit”, vertelt Veldkamp.

Wakker Dier: uitputting

Enkele belangengroepen bekritisieren de opkomst van bijvoeding van biggen, ter ondersteuning van de biggen en de zeug in het kraamhok. In het rapport Grenzeloos gesleutel aan dieren schrijft actiegroep Wakker Dier: ‘De zeug krijgt meer en lichtere biggen om voor te zorgen, met tegelijkertijd minder aandacht van de zeughouder. Door fokprogramma’s is de balans verschoven naar grotere investeringen in het vroegere leven, wanneer zeugen nog voedingsstoffen nodig hebben voor hun eigen groei en ontwikkeling. Dit heeft geresulteerd in een groter aantal gespeende biggen, maar ten koste van het welzijn van de zeug in termen van verminderde lichamelijke conditie en meer schouderlaesies. Net als bij koeien kan de hierdoor veroorzaakte uitputting van de energiereserves zorgen voor vruchtbaarheidsproblemen, is de zeug vatbaarder voor ziektes en kan zij hierdoor zelfs sterven. Om de zeug bij vruchtbaarheidsproblemen toch

zwanger te maken, worden geregeld hormonen toegediend. Zodra haar vruchtbaarheid of melkproductie echter te ver terugloopt, wordt de zeug naar de slacht afgevoerd. Vooral om deze redenen wordt jaarlijks 42 procent van alle zeugen op een varkensbedrijf afgevoerd en vervangen.’

Biggenaantal gespreksonderwerp

Deze kritiek van Wakker Dier is voor de Stuurgroep Bigvitaliteit van de POV echter geen reden om vraagtekens te plaatsen bij de toenemende aandacht voor bijvoeding van biggen. Secretaris Jos Peerlings: „De stuurgroep heeft geen bezwaar tegen de ontwikkeling van biggenvoerders. Integendeel, alles wat bijdraagt aan bigvitaliteit is een goede zaak. Het aantal biggen per zeug is wel onderwerp van gesprek.” Demissionair staatssecretaris Martijn van Dam benadrukte tijdens zijn ambtsperiode dat er een eind moet komen aan het steeds verder vergroten van het aantal biggen per worp: „Uitgangspunt is dat biggen bij hun eigen moeder kunnen drinken.” Volgens Van Dam moet de varkenssector hierover het gesprek aan gaan met de fokkerijorganisaties. Daarbij zou dan de nadruk moeten liggen op kwaliteit van de biggenproductie en niet eenzijdig op kwantiteit. ■

 Reageren?
redactie@pigbusiness.nl

Automatisch individueel kraamzeugen voeren

Op het Denkavit-onderzoekscentrum worden zeugen in kraamstallen individueel gevoerd met het Farotek-systeem (Fancom). De zeug krijgt meerdere keren per dag voer volgens individueel schema. De zeug bepaalt op welk moment zij het voer op wil nemen, door de sensorbal in de trog te bewegen. Door de combinatie van juiste voercurve en individuele aanpassing krijgt de zeug altijd de optimale voerhoeveelheid. De zeugen nemen meer voer op en verliezen minder conditie (rugspek) wat resulteert in hogere melkproductie en meer biggen. Alle gegevens over de zeugen in de afdeling zijn opgeslagen in het TouchTek bedieningspaneel. De FaroTek is opgenomen in een net-

werk en is gekoppeld aan een pc zodat alle zeuggegevens worden opgeslagen en gebruikt voor analyse. In Japan heeft Fancom inmiddels zeker 180 stations verkocht. Ook Nedap timmert aan de weg met haar automatische kraamstalvoeding. In 2015 is Nedap Kraamstal Voeren geïntroduceerd waarmee op basis van de conditie van de zeug, het aantal biggen en het lactatiestadium, de zeugen in de kraamstal optimaal conform het juiste voerplan worden gevoerd; vanaf de werpdag tot aan het spenen. Eigen onderzoek van Nedap laat zien dat biggen een fors hoger speengewicht hebben bij een zeug die automatisch is gevoerd.

